

Landskap: *Blekinge*Upptecknat av: *Bengt Håkström*Härad: *Bräkne*Adress: *Magnus Hultbergsg. 5 Lund*Socken: *Ringamåla*Berättat av: *Johan Magnusson*Uppteckningsår: *1945*Född år *1866* i *Abborrumsåla, Ringamåla.*

Färdigt att gå förbi Knaggelid klinter, -
kunde bli bergtagen. s. 1.

Värmlänningar o. smålänningar s. 2.

Tjinnor och tjingods. s. 3.

Klockorna ringde ej för person som,
begitt något brett. s. 4.

Folkaben. s. 4, 7.

Om flicka, som mördades sin far. s. 5-6.

Trobbunnig hämtades, då hästarna ej
ville draga likvagn. s. 8.

Korpar följde liket. s. 8.

Original. s. 9-10.

Moästertjinnor. s. 11-12.

Lägen om Kvaneshviken (nätshviken) s. 13.

Skriv endast på denna sida!

Klennans (kaltrastens?) lüte. s. 14-15.

Fälcsätt om Ljungasjömiln. s. 16, 18.

Hus namnet Fälsbäck ^{Hakabäck} uppkommit. s. 17.

Horsagöken. s. 19.

Tjuvar. s. 20-22.

ACC. N:R M. 9776: /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var farligt att gå förbi Knaggelid klintar.
St' kunde bli bjärtagna där. Hansa-Håkan (bodde uppe
vid Böket), som dog 71, träffade på ett troll där, som
kom ut ur berget för att gå efter vatten i 'än. Det hade
ett ämbar som en kärna. Det grät och sa: "Ska jag gå
efter vatten, som är minst?" "Är du minst?" sa Hansa-
Håkan. "Vem ska då vara stor?" Men då frök han sig
en surring och trollet för som en blött i 'sjön.

Värmlänningar tog upp mossplöjor förr. En häst gick före och drog en kniv och två hästar kom efter, som vände rötter och vätte kull träna. Bogren halle om Lille Mante, som var med Värmlänningarna. Lille Mante viste också ut brunnar, bl. a. i Ljungsjömåla, så att det blev berg på tre sidor, liksom det var murat. Han hade stalt med smältningsarna. En gång satt han i en stunnarglugg. Då sköt de hagel på honom. Lille Mante sa: "Trosta nåda er, som kastar blåbär i min smörlask!"

ACC. N:R M. 9776:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjuvar hade stulet en helt svart häst från Bengt Jonasson i 'Fågeln' (i 'Kyrkbyn'). Han var ^{sedan} (sald i en gård, som hette Tigger Lyske. Ligger det inte i Skåne? Det hade kommit en krämare till Bengt Jonasson och han visste, att det var en häst samma den som Bengt Jonassons där. Och Bengt Jonasson kände igen den. Han hade ett märke, en vab, under ena benet. För var det så, att där de hittade sitt gods, där fick de ta det. Det beslöts vid rätten, att hästen skulle släppas i kornets närhet och hittade han det, så fick Bengt Jonasson behålla honom. När han kom och skulle vrida in på gården, då fick den andre svarta hästen i ylltan vrida av honom och gnäggade.

ACC. N:R M. 9776: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Prästen förmanade Sandberg (på dödsbädden).

"Jag har tatt döden på Fri med folkaten." "Ja, ja," sa prästen. "Sen svar jag svarit bort mig vid tinget tre gånger." "Ja, ja," sa prästen. Det blev ej ringt för honom. Vi fick ej klockorna i gång. Det var i Almundsryd, han skulle begravas. Det fälte min far om.

Flummer har tatt upp (odlat upp) detta stället
(Halla kulle; numera heter det Grönadal i Tranemoåla. J.
Magnusson bor där nu hos sin mäg Atel Olson). Det var
1816, han flyttade hit. Han hade då fått avsked från
båtsmans tjänsten. Han levde till 29. Då kom han
undan. Nordenberg och Petter Isakson, en släkting till
mig, berättade om honom. Det stod ett trädors på hans
grav vid moshälan, när Lars Nordenberg började minnas.
Hans hustru var död. Han började hålla sig till sin förs.
Men hon hade för sig att gifta sig med en från Asa-
rumms Bohemåla. Han hatte visst Magnus. Men fa-
dern hade bärn en lågstuga, och där var för lågt till
fot, när de skulle dansa bröllopsdansen. Ett folk, han
 kallades Flaggja-försen, hade rätt in en ängalada,
där nu Grönadal ligger, och bodde där. Där skulle de
få dansa. När de andra gick dit, så hade fadern och
försen blivit efter, för han hade sagt, att de inte kunde
ha det så roligt på dansen. Då tog hon rakkniven

och skar honom tvärs om halsen. Då låg kniven på stolen.
Men om han läggs ifrån sig kniven, när han skurit
halsen av sig. Den faller väl ur handen då. Det hade
dottern gjort. Hon levde blott ett år efter. Sen flyttade
Magnus tillbaka igen. Han (Hummer) fick inte begravas.
Di kallte dom rackare. Di kastrade djur. Eller var
det människor, di som andra. Rackaren skulle begrava
honon. Man fick inte ta ut honon genom dörrhålet
utan tog ut ~~honon~~ honon under syllan. Di grävde
ut under den. Lars Nordenberg viste mig, var han var be-
gravd.

Di' la ut för dem. Upp och la
ner, där di' gick över, ofta vid dasset. Den förste, som kom
där över, fick at. Som han sa, Håkan Persson i
Kulleråla: "Om jag vill, så säger jag: Nu ska du ta
död på honom. Eller säger jag som så, att du ska ej
ta död på honom utan plåga honom, så kan ej han
gå." Di' kallade det utläggning. Di' stog di' i marken
när di' kom över där.

Om han (den som ville förgöra) ej ställde hem
benet, fick han at (död respektive plågor). Den dörde
ville ha reda på sina saker. Håkan Persson (Pella
Håkan) hade di' för sig kunde trolla.

Pelle i Humlemåla skulle skjutsa liket efter Ola Tran ut till Åsrum. Men hästarna ville inte gå. Det tyckte de, var artigt (konstigt). Någon sa: "Vi får skicka efter Daniels Pelle." Han gick upp där min sju, Nordenberg faste om at. Han gick ikring skjutsen, ibland gick han baklänges. Det var något, han läste. Han kunde det utantill. Det var inte någon, som hörde at. Sen sa han: "Lätt dig (= Pelle i Humlemåla) upp!" Och hästarna drog iväg som förut.

Lotesmåla bönder hade bundit ihop två björkar över vägen. Och från dem hängde en hästskalle ner, så den skulle slå dem (= begravningsföljet) i huvudet. Det var hämnd. "Det ha de förtunnade Lotesmålaarna gjort," brukade (nämligen) Ola Tran säga.

Roparna följde honom så långt, ägarna räddade, sa Nordenberg.

Botsle Jonas skrände också Alla Tran. Han sa till Alla: "Vill han möta mig nere vid sjön vid mät-ladan (färladan)?" Jonas talte om det för Bogren (och Bogren för Magnusson): "Om söndagen steg jag upp som vanligt. Jag läste (morgon bönen) och brättade mig om munnen. Jag gjorde mig inte brätt. Jag kommer väl till tids, tänkte jag. Jag laddade bössan. Då kom Alla Tran och lade händerna på stället och hoppade över lätt som en hund. Alla sa: "Kära du lilla, vi får skjula upp. Jag skall till Marcus och gå till natt-varden." "Antar ni vill i dag eller en annan gång," sa Jonas. Men sen blev det ej ontalt någon annan gång.

Daniela Pella skrämdes Ola Fran. Han var skyldig Ola 1700 kronor. En kväll när de körde från stan (Karlshamn), så körde en fattigpojke som Ola hade hos sig som dräng, den ene hästen och Ola den andra. De kom förbi Pellas. Och Ola sa till pojken: "Du får gå med in." Annars borde han ju varit hos hästarna. Ola röt där inne. Pella stod och slog mäsken med ett roder. Men han Pella lyfte upp roderet och sa: "Ryt inte!" De hade det där till ordstäv sedan: Ryt inte, sa Daniela Pella. Då sa Ola till honom: "Kära du lilla, du är väl inte arg." Jag hörde det som barn.

Det var en i Tranåsbygd, som hette Bogren,
båtsman i Rumpaboda. Han bodde hos Janne Nygren.
Nygren höll till med Göte och Gylfred.* Bogren
berättade: "Det kom några och böste (klappade) på dörren
en kväll. En frågade Nygren: "Har du några stäm-
mande i kväll?" "Nej, inte utan den som brämnar."
Han ville, att Nygrens hustru skulle stiga upp och
steka fläsk åt honom. Han skulle äta fläsk och bröd.
Det hade han stulet. Men han tyckte, att han skär
för små skivor, och skär själv till väldiga skivor. "Jag
vet råd till mer," sa han. Han tyckte gå igenom lästar-
na, om det inte var borta bakom dörren. Sen han
ätit, gick han."

Gylfred stal en guldklocka med kedja en
gång. Det var lång kedja, så det passade för ett frum-
timmer. Han hade fäst möda. Och då gick och grä-
lade om klockan. Gylfred ville sälja henne och få många
pengar för henne men fästmon vill ha den själv.
*(ett par mästartjurar)

Det var någon, som hörde dem. Folk skyndade ner i
stallet, tog hästar och satte efter dem. Så tog de Gylfre
ute vid Fostarp på sjöens brän. Han fick låta sig kas
eller Hede kom drogna från brän. Gylfre sa: "Jag har
ätit upp två människohjärtan, och jag skulle ätit
det tredje också. Så hade nog ingen fatt mig."

ACC. NR M. 9776:13.

Akaneskritan (nötskritan) samlade ekollon och
spokade ner dem i backarna. Närvar kom allt eke långt
bort i backarna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(akarna-
skritan)

ACC. N:R M. 9776: 14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bogren (båttman i Rumpaboda) berättade, att
klerran (falkrasten?) sa: "Se den vallpojken, den vall-
pojken, den skålmän, den skålmän, han klyver och
klongar, klyver och klongar, tar alla mina ägg och
ungar, tar alla mina ägg och ungar; ungar, ungar,
ungar."

ACC. NR M. 9776:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Öva-Kajsa, motan i Källskult (i Fingsås, där J.
Magnusson bjöd), berättade, att klorran (kaltrasten?)
sa: "Käka på, speckkött det är torrt och hart,
fjshelse!"

ACC. NR M. 9776:16.

Om Ljungsjömåla går ett skitord. "Rätkonan
tyckte det var för lätt (av stenstär o. dyl.) i Ljungsjö-
måla, flyttade över till Hjartsjömåla" (i Åryd socken).

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9776:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På tal om Fälabäck i Kongersmåla (Småland) nära
Blekingegränsen berättade Johan Magnusson, ^{nu} ~~nu~~ boken fick
sitt namn. När en bonde från Västra Forsås (Småland)
kom förbi på Holländarvägen (Kongersmåla vid
Karlskannan), föllade hans sto. Men det var misstag och
bonden kastade det dödfödda fölet i bäcken.

ACC. NR M. 9776:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Di' tyddes inte bära en kow över Hakabäck. När
di' kom över, hade det blivit en pölse.

Hakabäck ligger på gränsen mellan Småland
och Blekinge. I Småland säger man kow, i Blekinge pölse.

ACC. N:R M. 9776:19.

En herragöken berättade Johan Magnusson,
att det var tsar, som for i luften och sopte på
mirana: helshelvararna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- la casa

Gunnle Jonas' far var nog barnfödd i Transjö-
måla. Det hette Gunnle backe. Gunnle Jonas fick
sitt namn efter modern, för Jonas' far blev skjuten
i fastan (förstugan), när Jonas var spärr (ung). Det
var på den tiden, tjvarna hade sitt tillhåll på
Skogsörjatorpet (i Kullemåla). Vi låg på skymmet
och var där både sommar och vinter. När di inte
stulo, hjälpte di honom som bodde på torpet att lägga
upp stenören där. Folk hade ej några pengar på den
tiden utan di som stulo, tog matvaror i stället.

Gunnle Jonas berättade: "Vi hade gått in och
lagt oss. Klockan var kanske elva på kvällen. Vi hörde
att di gick in i fastan. Det var en trappa upp till lof-
tet. Där hade vi fläsk. Dit upp gick di. Vi steg upp,
far och jag. Far gick på sig en vit skjorta. Jag tänkte
ett stickebloss. Vi gick trappan upp. Jag gick för.
När jag kom halva trappan upp, då slog di till sticke-
blosset, så det föll och släcktes, och stack mig med

kniven i bröstet men råkade böjan i hängselspännet.
Det blev ett hak i det. Vi nor men far blev efter. Och
tyvarna sprang förbi honom i farten. När tyvarna kom-
mit ut, såg de fars vita skjorta och sköt honom. Jag
blev så anturad och mor också. Jag torde inte gå vägen
utan sprang värs om backarna upp till Ola Tran, glä-
dingsmannen, och berättade det. Så sa Ola Tran:
"Jaså, vi ha dom där. Du får möta mig i morgon bitti
i dawningen." Jag var där till rida, innan han kom.
Han hade ^{hade} bussen med, hade väl laddat med råv-
hagel, och ^{och så} en rönnasyf. Han ropade, att de skulle hop-
pa ner från stygnet. Och två kom fram. Den ene fick
ett slag vid örat av rönnasylen, när han hoppat ner.
Den andre skulle springa ifrån Ola Tran. Men Ola
Tran stog honom fast om benet och gav honom några
kopp med rönnasylen. Den tredje ville inte ner.
Han tyckte skit om det. Han var den farligaste.
Ola Tran sa till mig: "Håll dig här vid dörrhålet,
* (pi Skogsmörjeströpet)

så skall jag fända på! Jag har rökat ut många
rävungar för. Men han ville ej fända på lagjorden.
Artigt (konligt), att inte han togaren, som både
lagjorden fick straff! Så sa Ola Tran: "Vill du inte
hoppa ner!" Han hoppade ner. Men Ola gjorde sig
ingen bråska utan gjorde i ordning bössan. De hade
en rövel (svrdja) där. Tjuven sprang dit. Men han
räknade inte med att Ola Tran hade bössan. Ola
ropade: "Hannar du nu eller ramlar du!" Han
torde inte springa. "Kom så ja vi talas vid!" sa Ola.
Och han kom tillbaka. När tjuven var på tio stegs
avstånd, sa han: "Ståll ifrån dig bössan!" Och det
gjorde Ola. "Vi kan väl ta varandra i handen," sa
tjuven. Och Ola tog honom i lumporna vid bröstet
och slog honom hårt om grann, så han bröt nacken
på tre ställen. Sen tog han ej mera varken fläsk
eller bröd. "Ja, nu är det gjort," sa Ola. "Jag har gjort
det med ena handen." "